
28.05.2007

Moj dom je bilo gdje u svijetu

Autor: Gordana Knežević

Muhamed Mešić rođen je 1984. godine u Tuzli. Studirao je pravo i međunarodne odnose, te kasnije azijske studije na Univerzitetu u Beču. Mešić je bio najmlađi savjetnik gradonačelnika Tuzle, ali i „Tinejdžer godine“. Mogao bi dati intervju na 24 jezika. Ali ovaj put, za RSE, govori bosanski.

RSE: U vašoj biografiji piše da radite za firmu Brainswork na projektima međunarodnog umrežavanja, održivog razvoja i kreativnih industrija. Možete li nam objasniti šta je Brainswork i kakvu praktičnu ulogu imaju ovi projekti?

MEŠIĆ: Firma Brainswork je jedno od mjesta na kojima sam ja profesionalno aktivan, pored ova druga dva posla. Brainswork je zanimljiv jer je jedinstven po svom pristupu. Naime, riječ „brainswork“ nastala je od engleske riječi koja znači „mozgovi“ i engleske riječi za mrežu – „network“. Brainswork je ustvari jedna globalna mreža mozgova, koji na nekoj višoj stepenici umrežavanja rade na napretku svijeta. U Brainsworku je puno ljudi, poput moje malenkosti, koji imaju određene želje i planove u oblasti intelektualnog rada, ali nemaju resurse da te planove ostvare. Tako da je Brainswork ustvari jedna firma koja s jedne strane, pogotovo u zemljama takozvanog Trećeg svijeta, ali evo uveliko i u regionu jugoistočne Evrope, uvezuje s jedne strane one koji imaju resurse i s druge strane one kojima su ti resursi potrebni i koji mogu uz pomoć tih resursa napredovati na planu ostvarivanja onoga što se zove održivi razvoj. Na Zapadu se puno i resursa i vremena posvećuje projektima takozvane razvojne saradnje ili pomoći zemljama, opet takozvanog Trećeg svijeta. A nama je ustvari cilj osigurati da je ta investicija ustvari što održivija i da ima što širi i što jasniji učinak.

RSE: Možete li nam dati primjer koji ilustruje projekte Brainswork-a?

MEŠIĆ: Uzmite za primjer recimo Malavi, jednu vrlo siromašnu afričku zemlju, gdje pogotovo djevojčice i mlade žene nemaju pristupa obrazovanju, pa čak ni najosnovnijem, jer je zemlja tako konfigurisana i kulturno, a nema ni resursa za obrazovanje. Znači, tu je obrazovanje problem, a prvenstveno za djevojčice i mlade žene. E sad, ono što je specifično, to je da je Malavi jako bogat tradicionalnim biljem i s generacije na generaciju, s bake na majku, sa majke na kćerku, prenosi se znanje o mogućim medicinskim upotrebama najrazličitijih biljnih vrsta koje rastu u Malaviju. To je takozvano tradicionalno znanje koje se itekako može prodati farmaceutskim koncernima. U razmjeni za pružanje neophodne tehnologije, postavljanje infrastrukture i organizovanje programa i sistema obrazovanja za te djevojčice, njima se omogućava da svoje tradicionalno znanje, naravno pod vođstvom stručnjaka – da tu ne bi bilo nikakvog izrabljivanja – stave na raspolaganje farmaceutskim koncernima. Dakle, to je s jedne strane sirotinja koja nema resurse, ali ima tradicionalno znanje i koja to znanje prodaje za ono što sami nemaju – kompjutere, škole i tako dalje. Eto to je jedan jednostavan primjer kako funkcioniše ta razmjena i kako upravo tom investicijom takoreći u dobro, postizemo ono što se na Zapadu zove „Corporate social responsibility“ (društvena odgovornost preduzeća) s jedne strane, a s druge strane postizemo to da se globalni nivo obrazovanja, pogotovo ovaj problem sa analfabetizmom kod mladih žena odnosno djevojčica ublaži, odnosno da se nivo pismenosti podigne.

RSE: Vi ste poliglota. Pored gotovo svih evropskih jezika, govorite jidiš, japanski, kineski i još dvadesetak drugih. Koji je bio prvi strani jezik koji ste naučili i koliko vam je tad bilo godina?

MEŠIĆ: Mislim da sam engleski naučio kao prvi strani jezik. To je zapravo pitanje na koje ne znam odgovor, jer jezici se, bar za mene, ne uče nego se jezici žive. Jezik je nešto što mora postati dio svakodnevice da bi ga čovjek mogao naučiti. Kad sam bio mali, kompletan moj život je nekako bio

ispunjen knjigama, slovima, muzikom, televizijom i čime sve ne. To je jedna od ljepota odrastanja u zemlji u kojoj se filmovi ne sinhronizuju nego titlaju. Slušajući, gledajući, pa i čitajući, jer sam dosta brzo naučio čitati, najrazličitije stvari, nekako mi je engleski ostao u uhu otkako se mogu uopšte i sjetiti. Moja rahmetli majka bila je srednjoškolska profesorica engleskog jezika, tako da je imala ne samo puno knjiga na engleskom, nego i puno knjiga o engleskom jeziku, onih didaktičkih, šarenih udžbenika koji su pogotovo u tom uzrastu zanimljivi. Tako da mi je engleski sjeo kao prvi jezik. Onda smo se negdje 1990. godine svi pokupili i otišli u Grčku. I valjda je meni bilo dosadno na tom godišnjem odmoru, pa sam se družio sa malim grčkim klincima, a prije toga sam ranije ustajao da bih sa gazdaricom kuće u kojoj smo bili vježbao grčki. Tako da su ustvari engleski i grčki bili moja dva prva dva strana jezika, kad sam imao četiri odnosno sa šest godina.

RSE: Kažu da čovjek vrijedi onoliko koliko jezika govori. Mnogi od nas se muče i sa jednim, vlastitim jezikom. Šta je vaš savjet nekome ko želi naučiti, ili da se izrazim vašim jezikom – ko želi živjeti strani jezik?

MEŠIĆ: Strani jezici jesu, i to je ono što je, nažalost, tužno u jednoj zemlji kakva je Bosna i Hercegovina, a koliko znam nije bolja situacija ni u okruženju, nešto za što je potrebno i resursa i nekakvog pristupa globalnim informacijskim tokovima, pogotovo internetu, onda i knjigama i tako dalje. Generalno gledajući, na našem jeziku odnosno – tehnički govoreći – na našim jezicima, nije dostupan veliki broj knjiga za učenje stranih jezika, sa izuzetkom onih prijeratnih izdanja i nešto malo poslijeratnih, i to za određeni ograničeni izbor jezika. Sa znanjem engleskog, ta se situacija, naravno, mijenja. Na Zapadu su dostupni jako kvalitetni udžbenici, sa jako kvalitetnim metodama za učenje skoro bilo kojeg stranog jezika. Ključni alat u cijeloj toj priči je naravno internet. Na internetu imate jako veliki izbor web stranica koje vam nude najrazličitije načine za učenje stranog jezika. Kad kažem da strani jezik treba živjeti, a ne samo učiti, to znači da strani jezik – evo uzmimo za primjer talijanski – najbolje učite ukoliko slušate talijanski radio preko interneta. Sve što vam je za to potrebno je kompjuter i internet veza. Ukoliko vidite neku vijest iz Italije u novinama ili na televiziji, istu tu vijest pronađete na nekoj talijanskoj web stranici ili u nekoj talijanskoj dnevnoj novini, uz rječnik prevedete riječ po riječ i onda razmislite o tome. Jezike treba učiti kroz ono što nas u životu zanima. Ako nas u životu ništa ne zanima, onda je to sasvim drugi problem, ali čovjek kod učenja jezika najlakše napreduje tako što se tematski koncentriše na ono što ga uistinu zanima. Meni je drago što poznajem jako puno liječnika koji su strane jezike naučili čitajući stručnu literaturu. Prepoznavali su neke stručne riječi na latinskom, a ostatak su uvezivali u gramatičku konstrukciju i razumijevali tekst. Eto, tako to biva.

RSE: Između Tuzle, Beča i Sarajeva, koji grad najviše smatrate svojim? Da li ste u svakom od tih gradova zapravo kod kuće?

MEŠIĆ: Ja sam kod kuće bilo gdje u svijetu. Tuzla je, naravno, moj grad, jer sam u Tuzli i rođen i odrastao, tako da će teško ijedan drugi grad moći tu ulogu Tuzli oduzeti. Nemoguće je vratiti se nazad u vrijeme i neke druge gradove zvati rodnima, tako da će Tuzla uvijek imati tu posebnu ulogu. Međutim, Tuzla nije jedino mjesto koje zovem domom. Primijetio sam u zadnje vrijeme, pogotovo kako jako puno putujem između Sarajeva i Beča, bilo da krećem za Sarajevo, bilo da krećem za Beč, uvijek sam jako sretan i to me ispunjava baš onako velikim životnim zadovoljstvom, jer me na svakom kraju tog putovanja čekaju i dragi prijatelji i draga mjesta i te nekakve posebne emocije koje čovjek vezuje za dom. Međutim, dom može biti bilo gdje na svijetu. Ja sam, valjda i zbog tih jezika, nekako toliko radoznao da mislim da gdje god da se nađem mogu kazati da sam kod kuće.

RSE: Vi gdje god putujete, idete kući. Spomenuli ste knjige i to koliko su one važne u vašem životu. Ko je vaš najdraži pisac i koje knjige čitate u slobodnom vremenu?

MEŠIĆ: Ja ustvari čitam knjige i u slobodnom, ali i u radnom vremenu, jer su mi, hvala Bogu, knjige dio profesije. Najdražih pisaca imam nekoliko. Moja omiljena knjiga je knjiga jednog britanskog autora koji se zove Mark Haddon. Prevedena je na naš jezik kao „Čudnovati događaj sa psom u noći“, a izvorni naziv je „The Curious Incident of the Dog in the Nigh-Time“. Na njemačkom se zove „Supergute Tage“. To je priča o jednom dječaku koji zna sve o matematici i planetama, ali se boji putovati podzemnom željeznicom, dakle ima problem sa takozvanim Aspergerovim sindromom. To je jedna divna knjiga koju bih preporučio svakome. Pomaže, između ostalog, da čovjek u sebi otkrije to nekakvo unutarnje dijete kad ga prođe ta faza. Čitam jako puno i beletristike i stručnih knjiga. S jedne strane mi na stolu stoji jedna debela knjiga, koju sam počeo čitati, Jana Grossa – „Susjedi“ – o uništenju židovske zajednice u Poljskom mjestu Jedwabne, a s druge strane divni roman Itala Kalvina „Ako jedne zimske noći neki

putnik“, što je najbolja knjiga o knjigama ikada napisana. Da, knjige su stvarno moj najbolji, najstariji i najvjerniji prijatelj.

RSE: Koji projekt vam trenutno zaokuplja najviše pažnje?

MEŠIĆ: Trenutno radim na nekoliko različitih projekata. Sa Univerzitetom u Sarajevu i sa Institutom za istraživanje ratnih zločina pripremamo jednu veliku svjetsku konferenciju na temu međunarodnog krivičnog prava, odnosno konkretno zločina genocida, što je, na veliku žalost, vezano i za našu vlastitu nedavnu povijest. Konferencija će okupiti istraživače od Armenije, Ruande, Kambodže, Sjedinjenih Država i cijelog svijeta. Održat će se u julu mjesecu. To je jedna velika aktivnost. Radi se o prvom takvom naučnom skupu na našem području, dakle gdje su ti zločini opipljiv dio stvarnosti. Tu će se okupiti ljudi raznolikih akademskih pogleda, od istraživača holokausta do stručnjaka za armensku historiju, glavnog tužioca iz Ruande i tako dalje. Preko 400 ljudi dolazi u Sarajevo i to će biti zaista jedan hvale vrijedan događaj. Druga velika aktivnost na kojoj trenutno radim je razvoj jednog centra koji će manjinske jezike na sjeveru Burkine Faso, u zapadnoj Africi, kodificirati do te mjere da se što jednostavnije mogu pripremiti osnovnoškolski udžbenici na tim jezicima. Znači, to je projekat opismenjavanja ljudi, prvenstveno žena, u tom području – ono što se na engleskom kaže „empowerment“, za što na našem jeziku nema adekvatne riječi. To je, dakle, unaprjeđivanje i obrazovnog i socijalnog položaja, pogotovo žena, i starijih i mlađih, na području sjeverne Burkine Faso, koje radimo u saradnji sa holandskom vladom. To su, dakle, dva projekta kojima se najviše bavim u zadnje vrijeme.

RSE: Tri sedmice ste bili on-line gost na web stranici Radija Slobodna Evropa. Tokom te tri sedmice ste dobili neuobičajeno veliki broj pitanja iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Hrvatske, sa Kosova i iz dijaspore. Da li je među njima bilo i neko na koje vam je bilo teško odgovoriti?

MEŠIĆ: Bilo je dugih i kompliciranih pitanja oko nekih događaja iz naše skorije prošlosti, uz političke špekulacije i tako dalje. Ja se ne bavim analizom dnevno-političkih događaja. Mislim da to šta političari iz ovog ili onog dijela BiH pričaju (da bi li dobili glasove), ne treba biti predmet moje pažnje. Bilo je i takvih pitanja, onda komentara na ponašanje i izjave određene gospode u našim vladajućim organima. Ali bilo je i divnih pitanja, vezanih što za jezike, što za moj posao kao takav i za moju ličnost. Ono što možda iz svih tih pitanja ohrabruje, to je da je jako puno ljudi sretno i zadovoljno činjenicom da je Bosna i Hercegovina – u odnosu na zemlje u regionu pogotovo Bosna i Hercegovina, ako se smijem malo pohvaliti – zemlja iz koje je mnogo mladih ljudi koji su uspjeli ostvariti jako puno uspješnih i zapaženih rezultata u svjetskim institucijama i na svjetskim univerzitetima. To je nešto što, po mom mišljenju, ljude iz BiH treba činiti sretnim. A reakcija iz dijaspore je pokazala da i nju takvi rezultati, i moje malenkosti, ali i drugih ljudi iz naše zemlje, bilo u oblasti nauke, bilo u oblasti kulture, a poglavito filma, čine jako sretnom.

Sva prava zadržana. Radio Free Europe / Radio Liberty © 2008 RFE/RL, Inc. Kontakti:
slobodnaevropa@rferl.org